

Wokřewjenje za dušu

Jezus praji: Pójće sem ke mni wšitcy, kiž sće sprócni a wobćeženi, ja chcu was wokřewić. Wzmicie na so mój spřah a wukńće wote mnje; dokelž sym čicheje mysle a z wutroby pokorny; a namakaće wotpočink za swoje duše.

Matej 11,28–29

Šulske lěto chila so ke kóncej. Na šulerjach je pytnýc, zo nimaja hižo praweje kondicije k wuknjenju. Ale tež wučerjo žedža so za měrom a wotpočinkom. Prózdny kiwaja, čas wokřewjenja so bliži. Wotpočink po napinanjach šulskeho lěta.

Nic jenož šulerjo a wučerjo maja swoje wobćežnosće njesć, kóždemu je někajke břemjo napoložene. Někotři maja telko džěla, zo njewědža, hdy dyrba wšo zdokonjeć. Woni chwataja wot jedneho termina k druhemu a njenamakaja měra. K temu přińdže njewěstota, hač su wšitke džěla derje spjelnjene, hač wotpowěduja wočakowanjam. Hdy nož by skoro swjatosk był! Tamni čuja so njewužitni. Nichtó jich njetrjeba, tak sej mysla. Tež to je wobćežne. Druzy so boja před tym, štož na nich přińdže. Choroscě čwěluja a lěkarjo nima ja pomocy. Někotři njemóžeja prawe spać, dokelž wjerca so mysle w nocy tam a sem. K wšemu přińdu wšelake powěsće wo choroscach, wo wirach a bakterijach, wo wójnach a katastrofach.

Žedžimy so za měrom a wokřewjenjom za čěto a dušu. Wo wotpočink za čěto, wo jeho wokřewjenje móžemy so sami starać. Wěmy, što mamy jěsć a pić, što je wosebje strowe a što čětu tyje. Wěmy tež, kelko a kajki sport mamy činić, wosebje hdyž cyły dzeń sedžimy. Poradžowarjo nam praja, kotre matracy su najstrowše, hdže móžemy najlěpje dowol činić a tak dale. Je nastala cyła hospodarska branša, kotraž so wo to stara, zo by so nam derje šło. Wotpočink za čěto njeje drje tón problem.

Wjetša je nuza z dušu čłowjeka. Tež tu so wšelaka pomoc poskića. Yoga a druhe

wuchodne techniki so w Němskej rozšěrjuja. Tež Jezus nam poskićuje: „Namakaće wotpočink za swoje duše.“ Kak to dže? Jako přenje woła ludži, zo bychy k njemu přišli. K Jezusej přińc, to rěka, k jeho słowu přińc, tam, hdžež so wone wozjewja, potajkim do cyrkwy. Hižo na tym hustodosć klaca. Ludžo njehodža wjac tak husto a tak prawidłownje do Božich domow, kaž by to trjeba było. Tola nazhonjenje wučy, zo móžemy tam namakać měr za dušu. Kajke wokřewjenje to je, hdyž směmy Jezusej wuprajić swoje starosće a nuzy! Njesmy sami ze swojim njeměrom, ale móžemy jón džělic z nim, kiž ma zrozumjenje za tych, kiž su sprócni a wobćeženi. W modlitwje namaka duša měr a w sluchanju na jeho słowo.

Dale napomina nas Jezus, zo bychmy wot njeho wuknyli pokornosć a čichu mysl. „Wukńće wote mnje“, tak praji wón to sprócny a wobćežnym. Wón běše pokorny a čicheje mysle. Tole pokaza so hižo hnydom na spočatku při spytowanju w pusćinje, jako wotpokazowaše swětnu knjejstwo, hdyž přistupi spytowar k njemu, zo by jemu poskićil móc nad cyłej zemju. Pokornje

staji swoje žiwjenje do služby Boha, wukonjejo skutk wumóženja z tym, zo woprowaše swoje žiwjenje za hrěchi swěta. To směmy wot njeho wuknyć: nic sebi žiwi być, ale za druhich.

Swět praji: „Mysli na sebje, popřej sej sam něšto dobreho.“ Ale to pomha přeco jenož na krótku chwilu. Bórže přińdu zaso znate wobćežnosće, njeměr w duši, starosće a strachi. Nic na sebje hladać, ale tych wokoło sebje widzeć, to dyrbimy nawuknyć. Hrabja Zinzendorf je jónu prajił: „Nic spodobanje na sebi měć, ale to dobre tak spěšnje zdokonjeć, zo lěwica hižo njewě, što je prawica činića; nic na to dobre myslić, štož sym prjedy zdokonjał, ale hnydom zaso k tamnemu chwatać, to rěka, wot Zbóžnika pokornosć wuknyć.“

Namakać měr za swoju dušu njeńdže wot jedneho dnja na druhi. Pokornosć, zo njestajimy swoje nuzy a problemy do srjedzišća, ale zo džiwamy na tych, kiž našu pomoc trjebaja, ma so bóle a bóle do našich dušow dóstać.

Chrystusowy spřah zdawa so nam być čežki a twjerdy, tola we woprawdžitosći je wón lochki.

Přez njón namakamy wotpočink za swoje duše. **Jan Malink**

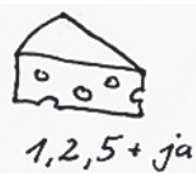
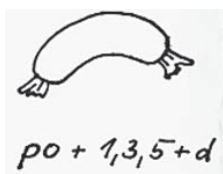
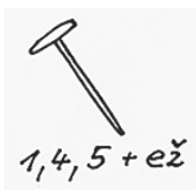
Lětuši cyrkwinski dzeń w Slepom steji pod hesłom „Ja chcu was wokřewić“. Foto: archiw PB

Wobrazowe hódančko

Kajke bibliske hrono so tu za wobrazami chowa? Jeli njejsy sej wěsta/y, namakaš sadu w sčénju swjateho Mateja 6.

Tekst a rys.: *Beata Richterowa*

Najlěpšej serbsčinarjej

Johannes Kral z Dobranec (nalěwo) a Matej Cyž z Chrósćic
Foto: M. Wałda

Na 45. centralnej olympiadze serbskeje rěče kónc meje we Wodowych Hendrichcach staj Johannes Kral z Dobranec a Matej Cyž z Chrósćic pruwowanja jako najlěpšej „z wuznamjenjenjom“ wobstaloj. Wobaj wuknjetaj w 6. rjadowni Budyskeho Serbskeho gymnazija. Johannes Kral pochadza z němskorěčneje swójby, kiž ma serbske korjenje. Serbsku rěč je w pěstowarni a w zakładnej šuli w Chrósćicach jara derje nawuknył. Gratulujemy woběmaj dobyčerjomaj k jeju wuspěchej. **T.M.**

Serbski swjedžen

Serbske ewangelske towarstwo přepróšuje sobotu, 27. awgusta, na swójbne pućowanje do Wužejka pod Čornobohom.

Zetkamy so w 13.00 hodź. pola Krygarjec (čísło 31 a) we Wužejku a pućujemy wottam na Koporčansku horu. Njezabudźće na kručite črije a dolhe cholowy! Po puću njech so kóždy sam ze swjateho nachribjetnika zastara.

Po zwučenym wašnju přizamknje so w 17.00 hodź. nutrnosť ze sup. Janom Malinkom na Pawlikec/Dejkec statoku. We 18.00 hodź. započnje so program ze skupinu Wólbernosť.

W bróžni budže bifej natwarjeny. Štóz chce něšto za bifej přinošować abo dwór sobupřihotować, njech so prošu přizjewi (tel. 03 59 39/8 05 02). *Mato Krygař*
Serbske ewangelske towarstwo

Serbski bus do Pólskeje

Lětuši Serbski bus pojedže sobotu, 10. septembra, do pólskich Kyrkonošow. Wotjězd je rano w 7.30 hodź. w Budyšinje pola Flackec awtowego domu a nawrót wokoło 19.00 hodź. na samsnym městnje. Kemše swjeća so w Cieplicach, wobjed budže w Jelenjej Górze. Dale wopytaja so Wojanow a Mysłakowice. Jězba plaći za dorosćeneho 25 eurow, za džěčo 10 eurow. Přizjewjenja přijimuje Měrcin Wirth w Budyšinje (tel. 0 35 91 / 60 53 71).

Handrij Wirth

65. Serbski ewangelski cyrkwinski džen
2. a 3. julija 2011 w Rownom a w Slepom

„Ja chcu was wokřewić“

Sobotu, 2. julija

- 14.00 hodź.** zahajenje w starej šuli w Rownom, Trjebinski puć č. 20
15.00 hodź. přednošk Trudle Malinkoweje z Budyšina wo starym Rownjanskim pohrjebnišču
16.00 hodź. wopyt Rownjanskeho pohrjebnišća

Njedzelu, 3. julija

- 10.00 hodź.** swjedzenske kemše z Božim wotkazanjom w cyrkwi w Slepom, předuje farar dr. Buliš ze Smělnje, zdobom kemše za džěći wobjed w Serbskim kulturnym centrumje
12.00 hodź. připołdniša přestawka z ludowymi spěwami, wšelakimi přinoškami a z wustupom Rownskich glosow
13.00 hodź. kónčna nutrnosť w cyrkwi
15.00 hodź.

*Wšitkich Serbow wutrobnje na cyrkwinski džen přepróšujemy.
Swjedzenske kemše so wot serbskeho rozhłosa přenjesu.*

Kapłan Alojs Andricki zbóżnoprajeny

Tysacy serbskich a němskich wěriwych zhromadžichu so swjatkonu pónđzelu, 13. junija, před Dwórskej cyrkwuju w Drježdźanach, zo bychu dožiwili historiski podawk zbóżnoprajena serbskeho kapłana Alojsa Andrickeho, kotrehož běchu 1943 w koncentraciskim lěhwje Dachau morili. We wulkej ličbje běchu Serbjja ze wšěch katolskich wosadow přijěli, mjez nimi tež sotra Alojsa Andrickeho, knjeni Marta Hantušowa ze swójbnymi z Radworja, a dalši přiwuzni. Wjele holcow bě w družce a žonow w swjedźenskej drasće. Wulki projektowy chór pod nawodom Budyskeho kantora Friede-

manna Böhme swjatočnosť na dostojne wašnje wobrubili. Sakski ministerski prezident Stanisław Tilich přednjese próstwu w serbskej řeči. Dekret bamža Benedikta XVI., zo so Alojs Andricki jako zbóżny deklaruje, wozjewi swjatočnje bamžowski legat, Angelo kardinal Amato, prefekt waticanskeje swjatoprajenskeje kongregacije. Na zbóżnoprajene swojeho krajana běchu so katolscy Serbjja do toho z třidnjowskim triduomom w Budyšinje, Smochćicach a Róžeńce přihotowali. Na nježděli swjateje Trojicy swječachu džakny swje-
dzeń w Radworju, ródnej wsy noweho zbóżneho. T.M. / Foto: J. Mačij

Před 25 lětami Kristián Pavel Lanštják zemrěl

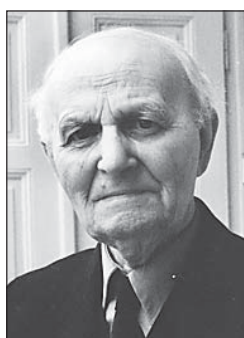
16. julija 1986 zemrě w Praze swěrný přečel Serbow senior Kristián Pavel Lanštják. W našim časopisu je so skladnostnje wšelakich jubilejnych narodnin hižo wospjet z džakownosću wo nim pisało.

Kristián Pavel Lanštják narodži so 11. měrca 1892 w česko-morawskej pahórčinje we wsy Hornje Dubjenki jako syn słowakskeho fararja. Jeho korjenje sahaja do Łužicy, wšako pochodžeše jeho prawowka z Cyžec. Studij teologije započaja we Wienje, w Lipsku jón dale wjedžeše a zakonči. Tam zezna so z Božidarom Dobruckim, kotryž přepryso jeho do Łužicy. Tu wopytaštaj mjez druhimi Marka Smolerja. W dowolu pućowaše K. P. Lanštják nětko husto do Łužicy, wosebje do Wulkich Zďarow sewjernje Mužakowa, hdžež jeho swak bydleše. Wot 1919 hač do 1959 skutkowaše spomóžnje jako farar a pozdžišo jako senior (tak wjele kaž superintendent) w Praze na Žižkowje. Jeho lubosć k nam Serbam traješe cyłe jeho žiwjenje. Wjele dobroty je nam wopokazał.

Mój nan Gerhard Wirth bě so lěta 1946 z nim zeznał. Zhromadne prócowa-

nje za Serbow jeju hnydom zwjazaja. Mjez druhim podpěraše Lanštják materielnje znowanatwar zničeneho Božeho domu w Njeswačidle a pósta sem kolesa za serbskich fararjow. Wužiwaše tež mjezynarodne styki, zo bychu so trjebane drasty do Łužicy stali, kotrež pomhachu wosebje ćěkancam w čežkim powójnskim času. Hdžež so 1949 narodžich, bě wón jedyn z mojich kmótrow. Přeni raz widzał sym jeho 1957, hdžež wón při wopyće we Łužicy tež k nam do Njeswačidla přijědže. Dopominam so na jězbu do Grabina z EMWjom, kiž bě direktor Serbskeho wučerskeho mustawa Kurt Pětr wobstarał. Tam je sebi rady keluch wobhladač chcył, kotryž pochodžeše z Čech.

Wosebje rady so na to dopominam, kak

Kristián Pavel Lanštják

Foto: archiw PB

smy z nanom 1961 ducy po puću do Bóharskeje seniora Lanštjáka w Praze wopytali. Wjedjenje přez zlotu Prahu wosta mi na přeco w pomjatku, tež hdžež njejsym tehdy wjele rozumił. Husto wostachmy stej a wón nam wjele wo stawiznach powědaše. Prahu wón dokładnje znaješe. Městno wotprawjenych 27 ewangelskich po zhubjenej wójnje 1620 na Bělej horje pola Prahi sej runje tak wobhladachmy kaž Betlehemsku kapału, hdžež je předował rektor Praskeje uniwersity, zmužity Jan Hus, kiž je hižo sto lět do Luthera njedostatki cyrkwy přez reformy wotstronił chcył.

W swojich postrownych słowach na serbskich cyrkwinskih dnjach nam senior Lanštják přeco zaso na wutrobu kładžeše, zo bychmy Boha Wótca w serbskej řeči chwaili. Tak dołho kaž budže Chrystus mjez Serbami žywy, tak dołho budže Serbstwo trać.

Nadobne a ponižne wašnje mojeho kmótra Kristiána Pawela Lanštjáka wostanje mi na přeco w dobrym pomjatku.

Handrij Wirth

33. Němski ewangelski cyrkwinski dzeń w Drježdźanach

Serbja na cyrkwinskim dnju w Drježdźanach hódnje zastupjeni byli

Předsyda Serbskeho ewangelskeho towarstwa Měrćin Wirth z džowku Mariju při natarje serbskeho informaciskeho stejnišća we wustajenišću w Drježdźanskim Ostragehege
Foto: S. Füssel

Jako započachu so přihoty za cyrkwinski dzeń w Drježdźanach, běše samozrozumliwe, zo maja tež Serbja jako wobydlerjo Sakskeje sobu skutkować. Rozsudźichmy so za wobdźelenje na zetkawanskim wječorku a na „Wikach móžnosćow“. W septembrje lońšeho lěta dóstach list fararki Anity Christians-Albrecht, zamołwiteje za nižoněmske Bože služby w Nižosakskej a Bremenje. Wona namjetowaše zhromadny nižoněmsko-serbski centrum we wobtuku cyrkwinskeho dnja. Wjednistwo cyrkwinskeho dnja tutemu namjetej pak njeprěhotosowaše, dokelž běše hižo nadosć dalšich zarjadowanjow přizjewjenych. Z našimaj předewzaćomaj pak mějachmy tež hižo dosć nadawkow zmištrować.

Zetkawanski wječork k zahajenju cyrkwinskeho dnja

Koncepcija zetkawanskeho wječorka předwidžeše, zo so kóždej eforiji sakskeje krajneje cyrkwe přidželi dróha w Drježdźanskim centrumje. Tu móžeše so kóžda kónčina předstajić a tež regionalnje typisku jědź poskićeć. Wuchodosakskim eforijam přidželi so džěl dróhi „Königstraße“. Na 25 wšelakich skupin so tu wobdžěli, mjez nimi tež Serbja, kotrychž zastupowachu Wojerowska Janska wosada a Slepjanske kantorki, hačrunjež woboj sakskej krajnej cyrkwi njeprěisłušatej.

Janska wosada běše z wulkej skupinu žonow, mužů a džěci přijěta, kiž běchu wšitcy serbsku drastu zwoblěkane, a z pozawnowym chórom. Zhromadnje zanjesechu cyły rjad serbskich kěrlušow a ludowych spěwow. Wosebje za tutón wječork bě farar Joachim Nagel kartki ze serbskim a němskim Wótčenašom wučišćeć dať. Mějicelka serbskeho drastoweho domu we Wojerecach Kirstin Bejmick předstaji drastu Wojerowskeje spowědneje njewjesty.

Prěki přez dróhu mějachu Slepjanske kantorki swoje stejnišćo. Manfred Hermaš běše ze šěsć žonami přijěť, kotraž zanjesechu serbske kěrlušy a spěwy a poski-

ćachu Slepjanske pomazki. Nimoducy hosćo rady na serbske poskitki pohladachu a na serbske spěwy słuchachu. Přeco zaso zhromadzi so pak na Wojerowskim pak na Slepjanskim boku dróhi wulka črjóda ludů. Wosebity wjeršk běše njewočakowany wopyt zwjazkoweho prezidenta Christiana Wulffa při stejnišću Slepjanskich kantorkow. Wone zaspěwachu jemu spěw a wuwi so krótka rozmołwa.

Mnozy wobdžiwachu Wojerowsku spowědnu njewjesty.

Wječork zakonči so w 23 hodź. Po tym měješe so hišće wšitko z dróhi zrumować. Rano w 1 hodź. běch zaso doma, Slepjanscy cyle wěsće hišće hodzinu pozdžišo.

Serbske stejnišćo na „Wikach móžnosćow“

Na přizjewjenju za informaciske stejnišćo běchmy napisali, zo chcemy wo serbskim ewangelskim wosadnym žiwjenju rozprawjeć. Naše přizjewjenje so wot wjednistwa cyrkwinskeho dnja schwali a nam so přidželi městnosć we wulkim stanje w tak mjenowanej Flutrinne w Ostragehege.

Swoje stejnišćo wuhotowachmy ze šěsć wulkimi plakatami ze scěhowacymi temami: karta serbskeho sydłenskeho teritorija, serbski cyrkwinski zakon, wobrazy ze serbskeho wosadneho žiwjenja, wobrazy ze skutkowanja Serbskeho ewangelskeho towarstwa, program lětušeho serbskeho cyrkwinskeho dnja w Slepom a Wótčenaš w němskej, hornjo- a delnjoserbskej rěči. Dalše někak 200 wobrazow ze serbskeho wosadneho žiwjenja pokazachmy z pomocu komputeroweje techniki. Wosebje pak měješe hosći přiwabić figurina w drasće Budyskeje konfirmandki. Drastu běchmy sej wot Domowinskeje župy Budyšin wupožčili a figurinu dóstachmy ze Serbskeho muzeja w Budyšinje. Drježdźanska serbska ⇒

Skupina z Wojerec a Slepjanske kantorki zanjesechu na zetkawanskim wječorku serbske kěrlušy a spěwy a pušćichu balonki w serbskich barbach z přičinjenym Wótčenašom do njebja.
Foće: B. Sarodnick

33. Němski ewangelski cyrkwinski dzeń w Drježdźanach

⇒ šwalča Bianka Trischbergerowa ju za naše stejnišćo spřihotowa.

Jako dóstach spěwnik cyrkwinskeho dnja do rukow, wuhladach w nim spěw „Knjezowy jandžel“ w serbskej a němskej rěči. To bě mi nastork wopytowarjam spěw tež přez sluchatka poskićeć. Wobstarach sej nahrawanje serbskeje kulturneje brigady pod nawodom kantora Friedemanna Böhme. Ludźo rady na tutón spěw sluchachu a dźiwachu so nad dobrej kwalitu šulerskeho chóra.

Zo bychmy wopytowarjow tež aktiwne zapřijeć móhli, přihotowachmy sej mały naprašnik pod titulom „Kak derje znaješ Serbow?“. Napisachmy pjeć prašenjow ze stajnje třomi wotmołwnymi móžnosćemi: Kotrym ludam su Serbja přiwuzni? Kotrym zwjazkowym krajam přisluša Łužica? Hdy so Serbja we Łužicy zasydlachu? Kajkeho pochada je mjeno Drježdźany? Jako pjate prašenje mějachy ludźo typiske serbske wobličo nakřižikować. Tu běchu fotografije třoch Serbowkow widjeć: Elza Rachelina, Regina Wirthowa a Sophija Wirthec. Nad tutym prašenjom so ludźo dźiwachu, ale wone skićeše dobry nastork za dalšu rozmołwu. Naprašniki zhromadnje z wopytowarjami wupjelnichmy, a kóždy dósta tež myto: małki kusk šokolady, na kotryž běchmy hrono cyrkwinskeho dnja w serbskej rěči nalěpili.

Na blidomaj wupožichmy wšelake publikacije: serbsku bibliju, Spěwarske, Serbski lekcionar, Pomhaj Bóh, Ochranowske hesła, informaciske łopjeno Serbskeho ewangelskeho towarstwa a Spěchowanskeho towarstwa za serbsku rěc w cerkwi, brošuru wo WITAJ-projekće, Serbske Nowiny a dalše informacije.

Nad stejnišćom připrawichmy napismo „Pomhaj Bóh a witajće k nam!“ kaž tež logo cyrkwinskeho dnja ze serbskim hronom. Naše stejnišćo běše w rózku wulkeho stana zaměstnjene. Ludźo tuž hižo nazdala cuzorěčne napismo a figurinu konfirmandki wuhladachu. Woboje wabješe k tomu, znajmjeńša skrótko pozastać. Dźewjećo wobstarachmy serbske stejnišćo: Tereza Bejmakowa, Janina a Mato Krygarjec, Marka Maćijowa, Gabriela Gruhlowa, Hanaróža Šafratowa, Annema-

Wutrobne bě witanje Slepjanskich kantorkow ze zwjazkowym prezidentom Christianom Wulfom.

Foto: B. Goldammer

Tasajo zezna so slepa žona ze serbskej drastu Marije Wirthec.

Foto: priwatne

rie Simonowa, Marija Wirthec a Měrcin Wirth.

Našej susodaj na „Wikach móžnosćow“ běštej na jednej stronje diakoniski skutk „Martinshof“ z Rózborka a na druhej stronje křesćanski časopis „Lebensspuren Frau und Mutter“, kotryž wuchadza w Herderowym nakładnistwje w Freiburgu. Z woběmaj mějachmy dobre přečelstwo. Redaktorka časopisa mje prošeše, zo bych jej nastawk wo Serbach za jich časopis posrědkował, štož jej rady přilubich.

Wopytowarjo při serbskim stejnišću

Štó přirědže k serbskemu stejnišću? Jónu běchu to cí, kotřiž nas zaměrnje wopytachu, kaž Gunar Krawc ze Šwikawy, kotryž ze mnu serbsce rěčeše, abo Michał Lazar, syn njeboh Bukečanskeho fararja Lazarja,

abo tež generalny superintendent Martin Herche ze Zhorjelca.

Dalša skupina běchu ludźo, kotřiž wo nami wědzachu a, wuhladawši naše stejnišćo, wjac wo nami zhonić chcychu. Najwjace ludźi pak wo Serbach jenož mało wědzeše abo so dźiwaše, zo scyła ewangelskich Serbow je. W našej konfirmandce widzachu někotři Katharinu von Bora, Lutherowu mandželsku, abo tež diakonisu. Kak so dźiwachu, hdyž pokazachmy jim wobraz serbskeje konfirmacije w Budyšinje z lěta 2004, na kotrymž běchu holcy w tutej drasće widjeć. Mějachmy tež wopytowarjow, kotřiž nas na to skedźbnichu, zo běše prezidentka cyrkwinskeho dnja Katrin Göring-Eckardt Serbow na zahajenskeje Božej službje powitała a zo bě ministerski prezident Stanisław Tilich na forumje serbsce porěčał.

Mjez wopytowarjami bě tež wjele wukrajnych hosći, wosebje z wuchodoeuropjskich krajow. Na 200 naprašnikow je so wot jednotlivcow abo husto tež małych skupin wupjelniło. Z wjele ludźimi tež bjez tuteho srědka rěčachmy. Z někak 600 do 800 wopytowarjami mějachmy aktiwny kontakt.

Facit

Organizatorojo 33. Němskeho ewangelskeho cyrkwinskeho dnja běchu wočakowali, zo so Serbja ze sakskeje krajneje cyrkweje aktiwne wobdźěla. My z Budyšina smy so prócowali zajimawe poskitki přihotować. Džakuju so wšitkim wobdźělenym za swěrnú podpěru. Wjeselu so tež, zo je Janska wosada z Wojerec sama wot so serbsku kulturu předstajiła a zo běchu Serbja tež we wšelakich dalšich wobdźělenjach wobdźěleni. Drje hišće ženje njebě serbski element na Němskim ewangelskim cyrkwiskim dnju tak w zjawnosći prezentny kaž na lětušim.

Měrcin Wirth

... tam je tež twoja

wutroba

Matej 6,21

kirchentag.de

33. Němski ewangelski cyrkwinski dzeń w Drježdźanach

Hanaróža Šafratowa z Bukec a Bernd Pittkunings z Dešna informowaštaj wopytowarjow wo ewangelskich Serbach.

Z wopytowarkomaj na cyrkwinskim dnju

Před lětami, hdyž ležach runje w chorowni, dari mi dobra znata němsku knihu „50 Engel für das Jahr“. Spisał bě ju benediktski pater Anselm Grün z klóštra Münsterschwarzach. W chorowni a tež pozdžišo běše mi tutón dar wulka pomoc. Zo awtora pak jónu wosobinsce dožiwju, sej tehdy myslila njejsym. Němski cyrkwinski dzeń w Drježdźanach mi tole nětko zmóžni. Nimo buddhistiskeje zen-mišterki, taiwanskich křesćanow a fararja n. w. Christiana Führera z Lipska porěča A. Grün na Bože spěće dopołdnja w cyrkwi swjateho Ducha. Dojěta běch sej tam z dwěmaj wobdźělnicomaj cyrkwinskeho dnja ze Schleswigsko-Holsteinskeje, kotrejž běštej w Pančicach-Kukowje mojej hosćej.

Samsny dzeń popołdnju pobychmy zhromadnje w stadionje koparskeho muštwy Dynamo na ekumeniskich kemšach. Tam předowaše mjez druhim tež Drježdžansko-Mišnjanski biskop Joachim Reinelt. Wěnowaše so temje, kak wobswědča křesćan w léce 2011 swoju wěru. Wobkruća žiwjenje křesćana to, štož wuznawa? Je wón wěryhódnny, prócuje so wo mjezsobnu lubosć a jednotu? Za jeho wotewrjene słowa připosłucharjo biskopej samo srjedź Božej služby někotre razy přikleskowachu. Jako zetkachmy jeho po kemšach na dróze, so jemu jedna z mojej hosći spontanje hišće jónu za jeho předowanje podžakowa.

Sobotu wječor podachmy so na njewšedny koncert do cyrkwy swjateho Pětra. Pod nawodom rektora Drježdžanskeje

wysokeje šule za hudźbu Christfrieda Brödelja poskičachu so w šěrokim spektrumje Bachowych kěrlušow, gospelow a Nowej hudźby tři prapremjery načasnych komponistow H. P. Türka, R. Füttinga a J. Hercheta. Za mnje, kotrejž moderna cyrkwinska hudźba scyła bliska njeje, běše však zrozumjenje twórbow wulke wužadanje. Jedna z mojej hosći pak běše wot nich fascinowana.

W Serbach pobyštej „mojej“ žónskej přeni króc, jednej z njeju pak naš lud hižo do toho cuzy njebě. Wulki zajim zbudži w nimaj č. 121 we wosebitym spěwniku, kotryž běše so za wobdźělnikow cyrkwinskeho dnja zestajał. Pod t

tym čisłom bě tam němsce a serbsce wotčišćany w Serbach wulce wobubowany duchowny spěw „Knjězowy jandžel“. Na klawěrje pola mje doma so wón hnydom zahra – a štó wě, snano zaklinči tute žohnowanje na puč w serbskej rěči tež jónu w někajkej schleswigsko-holsteinskej wosadže?

Irena Šěrakowa, Pančicy-Kukow

Hosćo ze wšeho swěta

Za čas cyrkwinskeho dnja nadpadnychu we hłownym měsće Sakskeje ludžo ze zelenym šawlom a młodži skawća. Hosćo wuprudžichu dobru a měrnú naladu

po cyłym měsće. Po puču běchu ludžo z najwšelakorišich ludow. Raz dyrbjach na dwórnišću čakać. Ze mnu čakaše hišće wjele dalších ludži. Naraz započa afriska žona spěwać. Rozumjach jenož słowo „haleluja“. Žona móžeše rjenje spěwać a čas so čětre miny.

Pomhach při stejnišću ewangelskich Serbow. Za to woblékach sej swoju serbsku drastu. Hodžiny we wulkim stanje běchu za mnje horce a napinace, ale tež zajimawe, wjesole a napjate. Njeběch sej myslila, zo wopyta telko zajimcow naše stejnišće w Ostragehege. Husto přindžechu ludžo z wěstym prašenjom, a běchu tež mnozy, kiž wo Serbach hižo něšto wědzachu.

Raz přindže ke mni muž, kotremuž so moja drasta lubješe, ale njewědžeše, zwotkel sym. Tak jemu rozkladžech, zo smy Łužiscy Serbja w Němskej. Młody muž z Mongolskeje připosłucha jara zajimowany, wšako njebě hišće ženje nič wo Serbach slyšať. Po rozmołwje chcyše sej rady hišće někotre informacije sobu wzać a da so ze mnu fotografować, zo by móht w swojej domiznje wo nas rozprawjeć. To bě za mnje jedne z wosebitych dožiwjenjow cyrkwinskeho dnja.

Marija Wirthec, Budyšin

Hnujacy spěw

Wulki džak Budyskej Wirthec swójbje a wšitkim, kiž su stejnišće Serbskeho ewangelskeho towarstwa na cyrkwinskim dnju w Drježdžanach tak derje a informatiwne wuhotowali. Zaplać Bóh Měrcinej Wirthej a jeho džowce Mariji, kotrajž staj wšitke tři dny při stejnišću staťoja a wopy-

Serbja při serbskim stejnišću

Foće: priwatne, M. Wirthec

33. Němski ewangelski cyrkwinski dzeń w Drježdźanach

Měrcin Wirth w rozmołwje ze zajimowanym wopytowarjom

Foto: prywatne

⇒ towarjam cyrkwinskeho dnja serbske ewangelske cyrkwinske žiwjenje zblížiloj.

Sama sym pjatk a sobotu při stejnišću SET była, a njejsym to wobžarowała. Jara wjele wopytowarjow wosta pola nas stejo a chcysje wjac wědžeć wo ewangelskich Serbach, wo situaci Serbow powšitkownje, wo serbskej rěči a jeje wosebitosćach, wo žiwej ekumenje ... Běchu woprawdže jenož jednotliwi wopytowarjo, kotřiž nas Łužiskich Serbow scyla njeznajachu.

Wosebje jimało je mje zetkanje z pozawnistom z wosady blisko Mišna. Při našim stejnišću wisaše wujimk ze spěwnika cyrkwinskeho dnja. Běše to spěw „Knjezowy jandžel“ w serbskej a němskej rěči. Němsce rěka spěw „Sorbischer Reisesegen“. Wony wopytowar spózna hnydom tutón spěw jako kěrluš, kotryž hižo dołho ze swojim pozawnowym chórom za zakónčace kemše zwučowaše. Zahoriće wón wo melodiji a teksće powědaše. Sama ani njewědžach, zo měješe so „Knjezowy jandžel“ na wulkich zakónčacych kemšach cyrkwinskeho dnja piskać a spěwać. Wopytowar mi praji: „Po tutych kemšach sej spěw cytu Němsku zbudźe!“ Dach jemu sluchatko, zo by spěw serbsce z chórom kulturneje brigady Serbskeho gymnazija slyšeć móhl. Po tym zo bě jón slyšať, stejachu mužej sylzy we woćomaj.

Gabriela Gruhlowa, Budyšin

Městno wutroby

... tam budže tež moja wutroba – pola Boha, pola Jezusa Chrystusa, pola čłowjekow, kotrychž njese móc lubosće, dobroćiwosće, nadźije a wěry. Tutu wěstosć je mi cyrkwinski dzeń w Drježdźanach dať.

Hłuboke a přemóžace začišće njemě-

jach zawěsće jenož ja. Zawostali su cyle wěsće tež pola mnohich ludźi, kotřiž su nas při stejnišću Serbskeho ewangelskeho towarstwa wopytali. Bě to dobra a wažna wěc, zo smy wjele powědali wo wěrje a žiwjenju serbskich křesćanow w zašłosći a přitomnosći. Při tym mějachmy husto začuće, zo hižo něšto wot Božeho kralestwa nazhonjamy. Mam nadźiju, zo dosć ludźi na swojim městnje započnje twarić Bože kralestwo z měrom a sprawnosću za wšěch čłowjekow, bjez stajneho čišća, něšto zdokonjeć dyrbeć, bjez žadosće za wobsydstwom a mocu. Džakownosć a spokojnosć, zamołwitosć za Božu stwórbu a starosć wo blišeho – tajke ma być naše žiwjenje jako křesćenjo.

A tajka moja wutroba je a wostanje w mojej serbskej domiznje, mjez serbskimi křesćanami. Tu bě wěra jednoremu ludej přeco hižo wěc wutroby. Tehodla čuju so we Łužicy hustodosć Božemu kralestwu hižo kónčk bliže.

Annemarie Simonowa, Trupin

Slědžo za serbskimi korjenjemi

Při serbskim stejnišću w Drježdźanach mějachmy tójšto zajimawych rozmołwow z ludźimi cyle wšelakoreho razu. Někotři běchu poměrnje derje wo Serbach informowani a sej jara zajimowani naše stejnišće wobhladachu. Druzy, nic mjenje zajimowani, wo Serbach ani ničo slyšeli njeběchu. Jim pomhaše wosebje naš kwis, wšako wuwabichu prašenja tójšto nowych prašenjow a zajimawe rozmołwy.

Cyle zaměrnje běštaj sej mandželskaj

z Essena, wobaj wokoło 65 lět staraj, stejnišće Serbow wopytałoj, slědžo za swójbnyimi stawiznami žony. Hižo chwilu spytataj wuslědźić pochad prawowki, kotruž žona hižo zeznała njebě. Žona ničo wo njej njewě, njeznaje ani jeje holče mjeno ani jeje ródne město. Wě jenož telko, zo bě pječa Serbowka była, kotraž bě so do wokolicy Essena přesydlila. Jedna z jeje džowkow bě so pozdžišo do stareje domizny (drje do wokolicy Budyšina) nawróčila. A wě, zo běchu swójbni w času nacionalsocializma ze strachom wšitke dokumenty, listy, wopisma a fota prawowki spalili. Bojachu so, zo móht něchtó wuslědźić, zo njejsu němskeho, ale serbskeho pochada, zo hrozy jim strach přesčehowanja a samo zničjenja. W swójbje so powědaše, zo bě sej chorowata prawowka, čujo swoju blisku smjerc, swoju serbsku drastu, kotraž měješe tež něšto běleho w sebi, zwoblěkać dať.

Drastu konfirmandki widžo, mysleše sej wona žona, zo móhta to tajka abo podobna drasta być. Žona jara wobžaruje, zo nima nikoho, kotrehož móhta so za pochadom swójbje prašeć. Hdyž je so spočatnje jenož hdys a hdys ze stawiznami swójbje zaběrała, chce to nětko zaměrnjo činić. K temu slujeja za mandželskeju tež Serbja. *Janina a Mato Krygarjec, Wuježk*

Hódna prezentacija

Za pjatk běch so zwólniwa wuprajila wopytowarjow cyrkwinskeho dnja na informaciskim stejnišću Serbskeho ewangelskeho towarstwa wo ewangelskich Serbach informować. Při wotewrjenju stejnišća ⇒

Z „Pomhaj Bóh a witajće k nam!“ so wopytowarjo při stejnišću SET witachu. Foto: M. Wirth

33. Němski ewangelski cyrkwinski dzeń w Drježdźanach

⇒ bě wšitko derje spřihotowane. Fota a grafiki na scěnje, měnjace so fota přez beamer kaž tež wšelke informaciske łopjena a nabožne knihi na blidže dachu zajiwowanemu publikumej dohlad do serbskeho ewangelskeho žiwjenja. Samo kwis běše spřihotowany. Jako myto kiwachu małe šokolodki z nalěpkom z hesłom cyrkwinskeho dnja w serbskej rěči. Wopytowarjo, kotřiž sebi nawušniki stajichu, běchu wulce zahorjeni wot spěwa „Knjezowy jandžel“, zanjeseneho wot chóra Serbskeho gymnazija. Wutrobny džak Měrćinej Wirthej a dalšim pomocnikom za wobšěrny přihot, tak zo móžachmy so jako ewangelscy Serbjha hódnje w Drježdźanach prezentować.

Tereza Bejmakowa, Sćijecy

Zetkanja z ludźimi

Na cyrkwinskim dnju w Drježdźanach běchu zetkanja z najwšelakoršimi ludźimi to rjane. Na wustajenišću ewangelskich Serbow smy so z mnohimi wopytowarjami rozmołweli. Jich zajim bě wulki – za drastu konfirmandki, za fota z wosadneho žiwjenja, za naše kemše, za kěrluš „Knjezowy jandžel“, na kotryž móžachu ze słuchatkami poskać. Njejsym jenož druhim wo nas rozprawjała, sama wobhladach sej na „Wikach móžnosćow“ wustajenišća wukrajnych cyrkwjow, wosebje z wuchodneje Europy. Sedmihródske cyrkwe w Rumunskej hižo znajach, ale nic němske wosady w Pětrohrodže, Moskwje, podłu Wolgi mjez Saratowom a Astrachanom. W Sowjetskim zwjazku su so jara čezko měli a su zwjetša jenož w małym

Hnuta słucha wopytowarka na spěw „Knjezowy jandžel“, zaspěwany wot chóra Serbskeho gymnazija. Foće: M. Wirth

Gabriela Gruhlowa z Budyšina rozprawja wopytowarjej wo žiwjenju ewangelskich Serbow.

privatnym kruhu přežiwili. Džensa su wone dwurěčne a pomału zaso rostu. Su na našu pomoc pokazane. Cyrkwinski wokrjes Choćebuz wudžeržuje partnerske zwiski k wosadam při sředźnej Wolze. Na dalšim wustajenišću rozmołwach so z němskej fararku, kotraž měješe zwiski do Armenskeje. Wona přeprošowaše na studijnju jězbu do Jerewana a k armeniskim klóštram. Nó, lětsa drje to njebudže, ale snano klětu?

Marka Maćijowa, Budyšin

Literatura na cyrkwinskim dnju

We wobtuku 33. ewangelskeho cyrkwinskeho dnja Němskeje poskićichu w Drježdźanach cyły rjad literarnych zarjadowanjow pod hłownej temu „Přiroda – kultura – angažement“. Wosebje je mje do Drježdźan wabiło čitanje k temje „Nakromne kónčiny“, kiž wotmě so 3. junija w Sakskej akademiji wumělstwow. „Dže wo zdžerženje stwórbny“, praji moderator a spisowacel Richard Pietraß na spočatku literarneho zarjadowanja a pokaza na přez brunicu wohroženu kónčinu serbskeje Łužicy. K tutej problematice je spisowacelka Róža Domašcyna wjacore teksty přednjesła. Wona čitaše mjez druhim ze swojeje najnowšeje knihi „Ort der Erdung“ baseň „Njeprašej so“, kiž je napisała w serbskej a němskej rěči za Edith Penkownu z Rowneho a w kotrejž staja prašenje, komu kraj słuša. Na čitanju wobdželištaj so tež znataj awtoraj Ulrike Almut Sandig a Thomas Rosenlöcher.

Dypkownje k cyrkwinskemu dnjej je wušta literariska antologija „Auch dein Herz...“, wudata wot Ewangelskeje akademije w Mišnje. W tutej su episke a lyriske teksty zapřijate, kiž počahuja so na lětuše

hesło cyrkwinskeho dnja „... tam budže tež twoja wutroba“. Róža Domašcyna je w antologiji ze štyrjomi basnjemi zastupjena. Wona słuša k tym awtorkam a awtoram, kiž su w poslednich pnatnaće lětach ze swojimi přinoškami džěto Ewangelskeje akademije w Mišnje podpěrali a wobohaćili. „Woni su w tutym času stejišćo zabrali, nowe horiconty wotkryli a naš duch pohibali – pukotanje wutroby inkluziwnje“, pisa wudawaćelka Kerstin Schimmel w předstowje. Nastala je powabliwa a zajimawa antologija, w kotrejž so 34 spisowacelkow a spisowacelow słowa jima, mjez nimi tež Elke Erb, Angela Krauß, Adel Karasholi abo Lutz Rathenow. Na najwšelakoršise wašnje prašeja so za tym, što žiwjenje wučinja, a tematizuju na přikład lubosć, zmužitosć, samotnu a spóznaće.

Měrana Cušcyna, Budyšin

Wosebity wid wuměłca

Hižo tójšto lět wobdžělam so na Němskim ewangelskim cyrkwinskim dnju. Přeco jako wumělc, kiž chce tam swoje serbske a němske spěwy a z tym žiwjenje Serbow předstajić. Dokelž měješe wuběranska komisija moje programy za dosć zajimawe, běch mjez někak 30 % wuzwolonymi, kiž smědžachu swoje kmanosće na cyrkwinskim dnju w Drježdźanach pokazać.

Na pječ dnjach hospodowaše mje mój serbski katolski přećel Alojs. W běhu swjedenja sym dał tři koncerty a raz sym podpěrował zarjadowanje k temje „Ekumena – to su tež moje stawizny“. Tam njejsym jenož spěwał, ale tež we wšelakich skupinach wo tutej temje diskutował. W jednej skupinje su byli młodži Češa a Słowakojo, kiž su so jara wjeselili, zo njetrzeba naša komunikacija němska być. ⇒

33. Němski ewangelski cyrkwinski dzeń w Drježdžanach

⇒ Nimo mje běchu w tutej skupinje jenož němscy staćenjo ze zapadnych zwjazkowych krajow. Hdyž dže wo stawizny ekumeny, widziš hnydom rozdžele mjez wuchodnym a zapadnym dželom Němskeje. Zapadni su na přikład powědali, kak rjenje je to bylo, jako su před 30 lětami w Hildesheimje začuwali partnerstwo ewangeliskich z katolskimi. Za mnje, ale tež za docenta ze Słowakskeje, je tajke zhromadne džěło normalne. Džensa wuznawa so we wuchodze Němskeje jenož 25 % ludži ke křesćanstwu. Tehodla je tu měrna koeksistenca wěrywuznacow samozrozumliwa.

W dalšej skupinje předstaji Awstralčan „Coffee church“. To rěka, zo njezetkawaja so ludžo w cyrkwjach abo wosadnych domach, zo bychy wo wěrje powědali, ale w kofejowni abo před kompjuterami. To je nowa forma misionstwa.

Jedyn dzeń sym tež při informaciskim stejnišću Serbskeho ewangelskeho towarstwa na hodzinje pomhať. Wulki džěl wopytowarjow ani njeje wědžať, zo je serbski lud žiwy.

Jako wumělc nimaš wjele móžnosćow, wopytać dalše zarjadowanja. Druzy spěwarjo mějachu dwaj wustupaj, ja štyri. A puće w Drježdžanach su byli daloke. Džiwam so, zo běchu nimo młodostnych tež wjele starych a zbrašenych po puću – wosebje, dokelž w nocy njejdžechu tramwajki a busy do štwórcow na kromje města.

Na wšitkich dnjach běše atmosfera měrna, harmoniska. Hewak widziš w němskich městach lědma, zo su starši ludžo hišće po 23.00 hodž. na dróhach. Na cyrk-

winskim dnju sy to móht zaso raz dožiwić. Za mnje je dokładnje tutón mały fakt znamjo za to, zo móže křesćanske žiwjenje pokazać wupuće ze slepych hasow wšedneho dnja w našim kraju.

Bernd Pittkunings, Dešno

Wótčenaš ze serbskimi balonkami do zapada

Němski ewangelski cyrkwinski dzeń w Drježdžanach pokaza so na zahajenskim wječorku zetkawanja 1. junija tež ze serbskim wobličom – abo lěpje prajene: z wjele serbskimi wobličemi. Wosadni z Wojerec a Čorneho Chołmca kaž tež Slepjanske kantorki prezentowachu so ze swojskimaj stejnišćomaj. Njepokazachu jenož tradicionalne serbske drasty, ale spěwachu hromadže serbske kěrluše a ludowe pěsnje. Rady wostachu nimo ducy wopytowarjo cyrkwinskeho dnja stejo a spěwachu w němskej rěči štučki serbsce spěwanych kěrlušow sobu. Při tym bě widžeć a slyšeć wutrobna zhromadnosć, kotraž hnuješe.

Wćipni wobdžiwachu mnozy krasnu drastu spowědneje njewjesty Birgit Zahrodnik, kotruž bě zdrasćila Kirstin Bejmec, prawnučka znateho krawskeho mištra a braški Jana Wjačlawka z Wojerec. Samo zwjazkowy prezident Christian Wulff, kotryž so tehornja na wječorku zetkawanja wobdžěli, wupraji swoje spodobanje. Wosebitu překwapjenku pak wobradžichu džeći, jako pušćich sto powětrowych balonkow w serbskich barbach – módre, čerwjene a běže – do wječorneho njebja. Na balonkach běchu kartki z Wótče-

našom w serbskej rěči přičinjene. Mjeztym su na Wojerowsku superintendenturu dóšli wotmołwy z lubymi postrowami z městow, hdžež běchu naše balonki dolećeli: z Erlangena, Bamberga, Düsseldorfa, Würzburga, Rostocka a z bliskosće Kölna.

Bě to rjane zahajenje cyrkwinskeho dnja džak wulkotnemu angažementej skupiny z Wojerec a Slepjanskich kantorkow. Wšěm je so na tutym wječorku jara lubiło.

Joachim Nagel, Wojerecy

Zeleny šawl

Pjatk, 3. junija, wobdžělich so na cyrkwinskim dnju w Drježdžanach. Dojědžech sej rano z maćerju a Krygarjec swójbu z wosebitym ćahom do Drježdžan. Na dwórnišću w Budyšinje so džiwach, zo měješe wjele ludži zeleny šawl. Lubješe so mi, a tuž sej při Hygienowym muzeju tež tajki kupich. Tam tež zhonich, zo běchu so šawle cyrkwinskeho dnja přez tak mjenowane fairne wikowanje wot žónskeje skupiny w Indiskej produkowali. Ze swojim šawlom pokazach, zo tež na cyrkwinski dzeń słušam. Běše to rjane dožiwjenje.

Sophia Bejmacek, Šćijecy

Zakónčace kemše

Njedzelu, 5. junija, w Drježdžanach. Zwony měšćanskich cyrkwjow – Křižneje cyrkwe, cyrkwe Našeje knjenje a tež katolskeje katedrale – wołaja kemšerjow. Na woběmaj bokomaj łobja steji a sedži 120 000 wěriwych, kiž chcedža kónčnu Božu službu sobu swjećić. Syła ludži před baroknej siluetu města tworješe přemóžacy wobraz.

Kemše stejachu pod heslom „Přinđž k nam twoje kralestwo“ z widom na Wótčenaš, kiž je žro našeho modlenja. Předar-ka zwurazni, zo je Knjezowe kralestwo hižo tu – mjez nami na cyrkwinskim dnju a na wjele městnach na swěće. Dyrbimy za to jenož woči wotewrić. Na wulkej łuce smy hromadže Bože wotkazanje swjećili. Z njeličomnych blidow su fararjo ze swojimi pomocnikami, zwjetša skawtami, chléb a brěčku rozdžělili. Křižny chór je kemše ze spěwami wobrubil. Jako wosebity postrow na 5 000 wobdžělnikow z wuchodoeuropkich krajow je farar Lenz serbski spěw „Knjezowy jandžel“ připowědžil. Wón namołwi wosebje słowjanskich kemšerjow do serbskeho spěwanja. Pódlu mje sedžachu tři žony ze Słowakskeje, kiž nětko swój programowy zešiwk wočinichu a wjesele serbsce sobu spěwachu.

Na kóncu přeprasy biskop Zollitsch na zjězd katolikow klětu w Mannheimje a Hamburgski biskop Ulrich na přichodny ewangelski cyrkwinski dzeń 2013 w Hamburgu. *Hanaróža Šafratowa, Bukeycy*

Wo wobdžělnikow Drježdžanskeho cyrkwinskeho dnja, kiž běchu w Serbskim šulskim a zetkawanskim centrumje w Budyšinje zaměstnjeni, starachu so serbscy wosadni katolskeje wosady swj. Pětra. Wjac hać 20 žonow a muži bě wjacore dny za 379 hosći snědaň přihotowało. Džak za to wupraji jim wosadny farar Wito Šćapan při kofeju a bjesadže na zahrodže domu Měrcina Nowaka w Nječornju.

Foto: M. Bulank

Korjenje w žiwjenju tež korjenje we wěrje

Serbski domizniski swjedžen we Wojerecach a w Spalach z angažementom organizowany

Jako přeni dojedže kremser z Horow. Z dźesać hosćimi bě wón njedzelu, 19. junija, rano na serbski domizniski swjedžen wosady Wojerecy-Stare město přijěl. „Za mnohich je domizniski džen zasowidženje a wožiwjenje kontaktow“, podšmórny Ute Čižankowa z Horow. „Janska cyrkej je naša domjaca cyrkej. Pokazujemy z tym, zo přislušamy tutej wosadze.“ Mócnje spěwa wona pozdžišo z druhimi „Knjeza chwal, duša, chwal mócného, čestneho krala“ serbsce a němsce na kemšach. Kemše zjednočichu křesćanow z Wojerec, Čorneho Chołmca, Čiska, Židžineho, Horow, Spalow, Drěwcow, Kulowa a z druhich wsow. Mnozy přijědžechu w serbskich kemšacych drastach. Po 61. Serbskim ewangelskim cyrkwiniskim dnju 2007 we Wojerecach a na Horach a po serbskich domizniskich swjedženjach 2008 we Wojerecach a w Čisku, 2009 we Wojerecach a w Brětni a 2010 we Wojerecach a w Čornym Chołmca wjedžeše domizniski swjedžen křesćanow znowa hromadže.

„Swjedžen ma žiwjensku radosć zbudzić a hordosć na serbske tradicije skrućić“, tak farar Joachim Nagel. „Korjenje w žiwjenju su přeco tež korjenje we wěrje.“ Wo tym předowaše tež Serbski superintendent Jan Malink. Wón počahowaše so na bohate Wojerowske cyrkwiniske stawizny. 1230 nasta tam hižo cyrkej. Kemše swjećachu so tehdy tačonsce. 1540 započča so reformacija we Wojerecach. „Z toho časa spěwaja tu křesćenjo ‚Swjaty, swjaty, swjaty je Knjez Cebaot‘ tež serbsce“, předowaše Jan Malink. „Bóh njech dźerži swoju škitacu žohnowacu ruku nad tutym domom z jeho nimale 800lětnymi stawiznamy.“

Po kemšach jědžechu hosćo z kremse-

Z dwurěčnymi kemšemi z Božim wotkazanjom we Wojerowskej Janskej cyrkwi započča so njedzelu rano mjeztym štwórtý serbski domizniski swjedžen.

Wjeršk swjedženja popołdnu w Spalach bě bantowa reja młodych holcow a žonow.

rami do Spal, wužiwojo historiski cyrkwiniski puć. Wot Janskeje cyrkwje jědžechu zaprahi nimo torhošća, hroda a katolskeje cyrkwje, pozdžišo přez móst hač do Spal k hosćencej „K lipam“. „Witajće k nam!“ strowještej tam pletwje na započatku wsy a nad durjemi hosćenca. Žurla bě lubosćiwje w serbskich módro-čerwjeno-bělych barbach wupyšena. Kuchar Rainer Swat a pomocnicy běchu 80 porcijow nawarili. Sydachu pječene krupy z howjazej jušku (prjedy typiska Wojerowska kwasna poliwka), klasiska kwasna poliwka a howjaze mjaso z chrěnom. Holcy a młode žony pokazachu pozdžišo we wsy reje z bantami. Rakečanska dujerska kapała jich přewodžeše. Na žurli hosćenca zaklinčachu mócnje serbske ludowe spěwy. Jan Malink a Joachim Nagel předčitašaj postrowne słowa, kotraž běchu wosoby z politiki a z cyrkwiniskeho žiwjenja připóšali.

„Domizniski swjedžen leži nam jara na wutrobje. Wón sylni serbsku řeč a pohonja nas k hajenju tradicijow“, měni Carola Holdtowa, pokladnica Domowinskeje skupiny w Spalach. „Pozbudžiłoj staj nas Kulowski farar Jürgen Ouart a Čiskowčan Měrcin Kašpor.“ Domowinska skupina wšo z wjele prócu zmištrawa. Wjele wobydlerjow pomhaše při pječanju, warjenju, pyšenju a serwěrowanju, tež woby-

Serbsce witachu hosći do rjenje w serbskich barbach wupyšeneho Spalowskeho hosćenca.

Fota: A. Kirschke

derljo bjez serbskich a křesćanskich korjenjow. Spalowska młodžina pomhaše při serwěrowanju, při transporće brězow za pyšenje a při nošenju kotołow. „Domizniski swjedžen sylni zwjazanosć wsow“, měni sobuorganizatorka Sylvija Pinkowa z Domowinskeje skupiny. „W zaštych lětach je sensibelnosť za serbske tradicije a za serbske nabožne žiwjenje rostla. Nadźijamy so, zo dawaja za to tež w přichodže fararjo kaž Joachim Nagel přez swoje žiwjenje dobry přikład.“ K Spalowskej młodžinje, kiž pomhaše na domizniskim dnju, słušeše tež Stephan Heduschke (25). Jeho pradžed Pawoł Hejduška a prawowka Awgusta běštaj hišće běžnje serbowatoj. Prawowka chodžeše wšědnje w drasće. Stephan Heduschke sam wuknješe hač do štwórtého lětnika w šuli serbsce. „Wažne je za nas, zo zachowamy tradicije wsy. My je dale hajimy“, měni wón. „Wažne je, zo njewostanu tradicije jenož na ramjenjach starych wobydlerjow.“

Andreas Kirschke

Serbsko-němske kemše Bože spěče w Malešecach

Kemše w stanje su něšto njewšedne. W Malešecach je to tradicija. K zahajenju wjesneho swjedženja so tajke kemše Bože spěče, 2. junija, hižo dżesaty raz wotměchu. Wulki stan bě swjedzence wupyšeny a wohtar z kwětkami a swěčkami wudebjeny, tak zo bě skoro kaž w cyrkwi. Njeběchu tu jenož dwajo abo tři w Božim mjenje zchromadźeni, ale něhdze 150. Poršiski pozawnowy chór pod nawodom Claudije Wićazoweje kemše na dostojne wašnje wobrubu. Spěwaše a modleše so w dwěmaj rěčomaj. Ryzy serbskeho w Malešecach a wokolinje hižo ničo njeje. Tak kemše pomhaja, zo njeby so na rěč prjedownikow zapomniło. Kemše swjećeše wupruwana trójka. Wosadny farar Noack z Chwaćic spěwaše liturgiju, předar Winkler z Hućiny měješe čitanje a sup. Malink z Budyšina předowaše wo knize kralow 8,22.

Kral Salomo, sta lět do Chrystusa twarc templa w Jerusalemy, rěči před wulkej syłu ludźi wo swjatosći Boha. Praša so: Hdze je Bóh? Je wón na zemi? Je nad njebjom? Tak prašachu so ludžo před 3 000 lětami a tak prašeja so hišće džensa. 586 do Chrystusa bu templ w Jerusalemy zničeny a so hižo njenatwari. Na jeho městnje steji džensa hoberska mošeja, kiž trónuje nad městom. Jerusalemy je džěleny do židowskeje a arabsko-islamiskeje štwór-

Po kemšach w stanje zběrachu pjenjezy za nowe zwonjenje na Malešanskim Božim domje, mjez druhim tež sup. Jan Malink, farar Wilfried Noack a zapóstanc w krajnym sejmje Marko Šiman (2., 4. a 5. wotlěwa).

Foto: W. Müller

će. Tak městu přez lětstotki hač do džensnišeho njebě žadyn měř spožčeny. Při Muri žałosćenja modla so židža a z wysokeho minareta woła imam: „Allah je wulki!“ Wujednanje mjez woběmaj stronomaj dotal móžne njebě.

Israelski lud w swojich stawiznach njeje k měrej přišoł. Duce do Babylonskeho zajeca zwosta jemu jenož stan jako městno modlitwy. Kak derje so porno tomu džensa mamy. Naše Bože domy skićeja nam

schow a škit. Ale wužiwa to lud? Přeco zaso čitamy w nowinach, zo jenož bėrtlk abo třecina ludnosće wěri. Někotři chcyli najradšo zwonjenje zwonow zakazać. Kak je so tola kraj reformacije změnił! W nuzy wuknje čłowjek so modlić. Tuta nuzaz njeknježi, znajmjeřiša nic we wulkim džělu ludnosće. Mnozy maja swójsku nabožinu, a ta rěka swoboda a derjeměće. Bóh spožč nam nowe zamyslenje nad jeho słowom!

Kurt Latka

Kilianowy koncert w Bukecach

22. měrca 1811, rano w dwěmaj, je so Jan Kilian w Delanach narodził. Dwaj dnjej pozdžišo bu w Bukečanskej cyrkwi wukřćený. Kmóťili su Michał Matek z Ketlic, Jan Błazij z Bukec a Hana Kilianowa, mandželska Kotečanskeho fararja Michała Kiliana. 200 lět po tym wotmě so na samsnym městnje na nježděli swjateje Trojicy koncert. Chór Serbskeho ludoweho ansambla pod nawodom Karstena Sprengera spěwaše kěrlušy z pjera fararja Jana Kiliana. Zasyšachmy wjacore twórbu, wobdžělane wot Bjarnata Krawca a Liany Bertók. Pro-

Chór Serbskeho ludoweho ansambla spěwaše w Bukečanskej cyrkwi kěrlušy Jana Kiliana.

Foće: E. Sprigade, M. Bulank

gram běše po wšelakich temach rjadowane. Zwjeselace bě, zo je dirigent program serbsce a němsce připowědźił. Paleta spěwow zaklinča w Kilianowej maćeršćinje a w jendželšćinje. Wosebje hnući běchu připosłucharjo při jednohłósnych kěrlušach, při kotrychž so jich přenjetny charakter wuzběhny. Do koncerta bě tež wosada sobu zapřijata. Spěwachmy zhromadnje pod přewodom L. Bertók na byrglach „Pój, wutroba, a wjesel so“, štož so do léčneho časa wosebje hodži. Někak 60 hosći z Bukečanskeje wosady a wokoliny so wumělcam z wutrobitym přikleskom podžakowa. Z dalšim zhromadnym spěwanjom tuteho kěrlušy wuklinča hudźbna chłóšćenka.

Wutrobny džak za zblizenje wuběrných Kilianowych twórbow w jeho domjacej cyrkwi. Samsny koncert wospjetowaše so nježdělu na to w Budyšinje, hdzež jón na žurli Serbskeho ludoweho ansambla jenož 15 wopytowarjow dožiwi. W jubilejnym léče jeho 200. narodnin so farar, kěrlušer a wupućowar Jan Kilian hišće z dalšimi wjerškami – kaž z wědomostnej konferencu, ze Swjedženjom serbskeje poezije a wotkryćom pomnika – na dostojne wašnje počesći. **Hanaróža Šafarowa**

Kěrlušy nahrawali

Skladnostnje lětušich 200. narodnin fararja Jana Kiliana prihotuje Serbske ewangelske towarstwo CD z wuběrkom jeho kěrlušow. Z bohateho tworjenja Kiliana je Jan Malink 23 kěrlušow za zynkonošak wubrał a tematisce zestajił. Wuńc ma CD kónc septembra, hdyž so wjacore zarjadowanja na česć wuznamneho serbskeho duchowneho wotměja. Wudaće prihotuje so w zhromadnym džěle z Budysej hudźbnej agenturu Konsonanz a ze Załožbu za serbski lud. Natočenja wotměchu so wot 20. junija sem na pjeć dnjach w Budysej Michałskej cyrkwi. Pod nawodom Friedemanna Böhme spěwaštej chóraj Serbskeho gymnazija a Serbskeho ludoweho ansambla. Spěwny solist bě Gerald Schön, na piščelach hraještaj Oksana Weingardt-Schön a Feliks Brojer. **T.M.**

Powěšće

Na Dnju wotbagrowanych wsow 18. junija, kotryž bě lětsa Lipinam pola Łaza wěnowany, wotkryšaj předsyda domiznišeho towarstwa Gerd Domsch a předsyda Domowiny Dawid Statnik pomjatny kamjeń za wjes, kotrejež wjetši džěl sta so mjez 1961 a 1964 z woporom brunicy. 140 wot 200 wobydlerjow zhubi tehdy swoju domiznu.

Foto: A. Kirschke

Choćebuz. Šula za delnjoserbsku rěč a kulturu je wutoru, 7. junija, přeprósyla na wulět k wšelakim cyrkwjam we wokolnych wsach. Z busom poda so 45 zwjetša serbskich wjesnjawanow pod nawodom šulskeje wjednicy Marje Elikowskeje-Winkleroweje do Brjazyny, Strjažowa, Dešna, do Serbskeje cyrkweje w Choćebuzu, do Kórjenja a naposledk do Małksy. Na wšech městnach zhonichu wot wustojnych wosadnych wo Božich domach a džensnišim cyrkwinskim žiwjenju. W Dešnje spominachu na čězce schorjeneho předarja Jura Frahnowa, kotryž je sej wulke zaslužby wo serbske cyrkwinske džěto w Delnjeje Łužicy zdobył.

Budyšin. Dwě lěće po zawlečenju Henčlec swójby w Jemenje wotměchu so swjatkownu njedzelu, 12. junija, nawječor wopominanske kemše w Budyskej Michalskej cyrkwi. W kopaće pońnym Božim domje modlachu so křesćenjo z wosadow cyłjeje wokoliny za zastajencow. W předowanju pokaza sup. Malink na to, zo křesćanow džensa w mnohich krajach swěta přesćěhaja. Rěčnik swójby Reinhard Pötschke rozprawješe, zo je wosud Sabiny a Johannesy Henčla a jeju synka Simona dale njejasny.

Pomhaj Bóh
časopis ewangelskich Serbow
ISSN 0032-4132

Wudawačelej: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangelske towarstwo z.t., Privatny puć/Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen
Zamołwita redaktorka: Trudla Malinkowa, Goetheweg/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 03591/600711, e-mail: PomhajBoh@gmx.de)
Čisć: MAXROI Graphics GmbH, Zhorjelc
Postvertriebsnummer: F 13145

Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625
Abonement a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Konto-Nr. 1 000 083 167, Kreissparkasse Bautzen, BLZ 855 500 00
IBAN: DE03 8555 0000 1000 0831 67
BIC: SOLADES1BAT

Pomhaj Bóh wuchadza měsacnje. Spěchuje so wot Załožby za serbski lud, kotraž dóstawa lětnje přiaražki Zwjazka, Swobodneho stata Sakskeje a Kraja Braniborskeje.
Lětny abonement plaći 8 eurow.

Dźowce Anna a Lydia stej so před lětom domoj wróćili a bydlitej pola přiwuznych w Hrubjelčicach. Swójbu běchu 12. junija 2009 zawlekli.

Bukecy. Na zašłym zeńdženju Bukečanskeje Bjesady je Arnd Zoba wo zahrodže w nalěču porěčał. Rozprawjało je so tehorunja wo něm-skim cyrkwinskim dnju w Drježdžanach. Přichodna Bjesada wotměje so štwórtk, 7. julija, we 18.30 hodź., tónkróc pola Zobic na Čornobóskej 2. Tam budže so wo zahrodže hnydom na praktiskim přikładže rěčeć. Dalša Bjesada budže 15. septembra zaso we wosadnym domje při Bukečanskej farje.

Smělna. W nakładnistwje Sax w Beucha-Markkleobergu je farar dr. Jens Buliš njedawno wudał knihu wo cyrkwjach swojeje wosady. Pod titulom „Kirchen am Klosterberg“ předstaji w 40 stron woprijacej knize cyrkwinske stawizny wsow při Klósterskej horje kaž tež cyrkej w Smělnje, ewangelsku a katolsku cyrkej w Zemicach-Tumicach a kěrchowaj w Smělnje a Zemicach-Tumicach. Při tym džiwa awtor stajnje tež na serbske cyrkwinske stawizny tudyšich wosadow.

Budyšin. Na njedzelnišich kemšach na swjedženju swj. Trojicy, 19. junija, předowachu w Pětrskej cyrkwi tři z Budyšina pochadźacy studenća teologije Anna Steinke, Jadwiga Malinkowa a Friedemann Wenzel. W srjedzišću kemšow steješe trojjeničkosć Boha. Serbska teologowka J. Malinkowa, kotraž je spočatk lěta swój studij w Lipsku zakónčila, pokročuje swoje wukubłanje wot septembra z dwulětnym wikariatom w Machernje pola Lipska.

Zbožopřeca

Dnja 9. julija woswjeći knjez **Václav Ptáček** w čěskich Bukovicach swoje 75. narodny. Gratulujemy jubilaraj wutrobnje a přejemy jemu bohate Bože žohnowanje.

Dary

W meji je so darilo za Serbske ewangelske towarstwo 11 eurow a 10 eurow. Bóh žohnuj daraj a darcjelow.

Spominamy

Před 190 lětami, 26. julija 1821, narodži so farar **Jan Awgust Warko** jako syn wučerja w Bělej Wodže. Po wopyće měšćanskeje šule w Mužakowje a gymnazija w Zhorjelu studowaše 1840–1843 teologiju we Wrótsławju. Tam zezna so bliže z pjeć lět staršim sobustudentom Janom Arnoštom Smolerjom, wučerskim synom z Łuča a pozdžišim znym narodnym prócowarjom. Hromadže skutkowašaj w akademiskim towarstwie a přeložišaj spis F. L. Čelakovskeho z čěšćiny do serbsčiny, kotryž so 1846 w Praze čisćeše. Tam a sem dodawaše Jan Awgust Warko mjeńše přinoški do Serbskich Nowin a přistupi 1850 Maćicy Serbskej.

Po studiju dyrbeješe so wjac hač džesać lět jako domjacy wučer na wšelakich městnach w Šleskej žiwjeć. Skónčnje powołaču jeho kónc lěta 1855 za fararja w Jabłońcu pola Mužakowa. Pochadžejo z tamnišich kónčin móžeše wosadnym w Mužakowskej narěči předować. K plódnje zastojnskej džěławosći pak hižo nje-dóndže. Schori na suchoćinu, wodybawi a zemrě po lětach čerpenja džeń po swojich 41. narodninach 27. julija 1862. Zawostaji wudowu, Hanu Marju rodź. Mawkec z Mužakowa, kotraž so lěto pozdžišo na zastojnskeho naslědnika w Jabłońcu, fararja Alwina Theodora Kaniga, syna Klukšanskeho fararja Korle Bohuwěra Kaniga, wuda, ale po porodže druhého džěsać hižo 1866 zemrě.

T.M.

Přeprósujemy

02.07. sobota

14.00 zahajenje serbskeho cyrkwinskeho dnja w něhdyšej šuli w Rownom

03.07. 2. njedzela po swjatej Trojicy

10.00 swjedzenske kemše z Božim wotkazanjom w Slepom, po tym program serbskeho cyrkwinskeho dnja

07.07. štwórtk

18.30 Bukečanska Bjesada pola Zobic na Čornobóskej 2 w Bukecach

17.07. 4. njedzela po swjatej Trojicy

08.30 kemše z Božim wotkazanjom w Poršicach (sup. Malink)
12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (sup. Malink)

W awgusće wusyla so ewangelske Słowo k dnjej w serbskim rozhłosu.

07.08. 7. njedzela po swjatej Trojicy

10.00 kemše w Budyšinje w Michalskej z kemšemi za džěć (sup. Malink)
12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (sup. Malink)